

brez vspeha. Z mlekom pa se jim je posrečilo, plamen zatreti.

Gospodarske novice.

Kaj letina kaže na Ogerskem.

Dosedaj so skoraj vsa poročila dosti vesela. Od pšenice se pričakuje prav dobra srednja letina, če ravno je v nekaterih krajih Banata prepozno deževalo. Rž bode komaj srednji pridelek dala; ječmen in oves pa po vsem Ogerskem obetata posebno bogato letino. Za krompir, peso, tobak in druge okopalne sadeže je bilo vreme dosedaj jako ugodno. Tudi trta dobro obeta in če ne pride čez njo posebno neugodno vreme, bode ogerska dežela v obče imela dobro letino. 22. dne maja pa je tudi po več krajih slana škodovala, posebno koruzi, krompirju, fižolu in trti, vendar se sliši, da škoda ni posebno velika.

Národno blagó.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V. *)

Zemljica, sestrice, ti hraniš mene, ja ću tebe; iz zemlje sam prišal, u zemlju ću pojt'.

Nijedan se neće roditi, ki nima nevolju gojit.

Na dobro su vsaka usta milostiva.

Kega beseda ne udre, neće ga ni palica.

Ki oči ima, a slep hodi, slabo za njega.

Sam hodil po kratici i po daljici (povsod).

Vsak ima svojega vuka (bolezen, nesrečo); kemu se prvo, kemu kasnije javi.

Tko se ne smije, zdrav nije.

Dobro rabiš, dođi i jutri (se reče vsaki dobri stvari).

Bolje je tovaru (oslu) živemu, nego konju krepanomu.

Veći glas nego klas (Viel Geschrei wenig Wolle).

Bogu na bradu plukat (nehvaležen mu biti).

Ki se ruga, rug je sam.

Gustodih, redkohod (bolán).

Ča slep ne vidi, si gluh pridomisli.

Pusta mu brada, kemu žena vlada.

Stari naprave, mladi razprave.

Greh (ako se ne spokori) i dug (ako se ne plaća) vavek rastu.

Pri meni je vse jednako, ali petak ali svetak.

Ako se rastuće žito preore, zemlja sedam let plaće.

Ako se maloga otroka prvokrat vidi, se ga za nosić prime i reče: Vse zlo ti nahudilo, koliko ti ja nahudim.

Skuhaj se zove, kar se enkrat skuha; začavkati, prašati (ča=kaj); cembati se, cembalica, guncalica; kračina, koder se težko hodi, nego samo korača; petula, bela pesa.

Nekada se je reklo, ko se je počelo žeti: Sv. Ivane i sv. Krste! čuvaj mene i moje prste, prekrižaj oč sebe i zemljo; a na večer se je reklo: Hvala tebi dobri Bože i tebi sv. Ivane i sv. Krste, ki ste učuvali mene i moje prste, današnji dan, da bite i jutršnji dan, i od vsakega zla i od smrtnega greha; pak se je prekrižalo, kakor v jutri i šlo domov.

Ostriženi vlasi se hitu na vetar, da ih tiči najdu, gnezda pletu i Boga hvalu.

Jajne lušpine (lupine) trebi strti, da se štriga (coprnica) na njih ne prevozi čez more.

*) Hvala lepa za zanimivo narodno blago.

Vred.

Za zdravom Marijom se ne sme švikati (žvižgati), da se Majka božja ne plače.

Sava je prostemu Istranu vsaka velika tekoča voda, ako vlih nič ne vé o kranjski Savi; a savin mu je belosivkast vol.

Slovstvene stvari.

Pobirki.

Spisuje Davorin Trstenjak.

3.

Juta, Jota.

Veleučeni naš pisatelj prof. Erjavec nam je v letošnjem „Letopisu“ Matice slovenske mnogo za jezikoslovca znamenitih besed priobčil, katere je po Primorskem nabral. Jedna tacih je: juta, jota — neka jed, močnik s fižolom in s kislo repo.

To besedo nahajamo po Tirolskem v onih krajih, kjer so nekdanj Sloveni stanovali, in sicer v obliki: Juten, Molken von süsser Milch, sie mögen nun den Schotten in sich enthalten, oder davon abgesondert sein (Schöpf „Tirol. Idiot.“ str. 296). To besedo poznajo tudi po Friulskem, a samo v onih krajih, kjer tako imenovani Karnjuci ali Karnijeli bivajo. To besedo nahajamo celó v novokeltskih narečjih, kakor v kambriščini, kjer: iot, iotum označuje: puls, Brei, kaša, med tem ko pri Karnjucih je: jote: vivanda lingua composta per lo più si fagginoli e rappe. Sprejeta je beseda tudi v latinščino srednjega veka: jutta. V Britanijo je brž ko ne prišla po armorskih Venetih ali severo-slovanskih Veletih, ker jo tudi ob severnem primorju Francije nahajamo. Veleti so se iz svoje prve domačije ob iztočnem morji (Ostsee) bili naselili v okolici mesta Utrehta, in od ondot jadrali čez morje v Britanijo, kjer še imena: Wiltunshire, Venedotia, Gwineth opominjajo na nekdanje bivanje Veletov, ki so bili Veneti — Venedi — Vendi. O teh slovanskih Veletih govori Šafarik („Starož.“) in Beda venerabilis (+ 735) v svoji „Histor. eccles.“.

V pradomovini Veletov, in sicer pri sorodnih in sosednih Latvičanih še nahajamo glagol: jaut, Mehl ins Wasser einrühren. Jaut pa je podaljšana oblika korenike: ju, verbinden, iz katere je slovenska juha, litovski: ju - še, schlechte Suppe von Wasser und Sauerteig durchgerührt, v sansk. juš-as Erbsensuppe.

Med panonskimi Slovenci je beseda juta neznana, pač pa iz korenike ju v okolici Ljutomerski ju-stati, handgemein werden, tudi: sezati, kečkati, v sansk. pa judh, kämpfen. Iz korenike ju je tudi: jona, Bundtram, *) (Erjavec, l. c.)

Tirolski Slovenci so bili betva korotanskih, in v pustarinski dolini nahajamo še drugo besedo za jed: geislitz, Haferbrei, sauer und kalt genossen, kar je uže Benecke iz slov. kisel razložil in česk. kiselice, Obstmust, in rusk. kiselj, säuerlicher Mehlbrei pri-ravnal.

Da je prvotni pomen besede: juta — juten jota: herumwinden, herumrühren = verbinden pričuje tirolsk. juten, Molken, in mi nahajamo isti pomen v slov. zmedki, Molken Buttermilch, iz: medem, circumago.

Tako nam filologija lepo pride na pomoč pri raziskovanju staroslovenske zgodovine.

*) Jona, Bundtram, na strehi, je po prof. Erjavcu znana na Krnu.